
Notiser

MEDISINSK NYTT

Flere mekanismer ved aneurismeutvikling

Utvikling av aneurismer blir ofte satt i sammenheng med arteriosklerose, men det er ikke dokumentert at arteriosklerose fører til aneurismer. I en studie fra USA ble forskjellige musemodeller brukt til å studere aneurismeutvikling (Nat Med 2004; 10: 966 – 73).

Kolesterolrik diett førte til økt inflammasjon og aneurismedanning i aorta i alle musemodellene. I en musemodell uten funksjonelt apolipoprotein E-gen var det signifikant høyere andel aneurismer blant mus på kolesterolrik diett enn i kontrollgruppen. Apolipoprotein E har tidligere blitt rapportert å ha en sentral rolle i utviklingen av arteriosklerose. Forfatterne konkluderer med at aneurismer sannsynligvis kan dannes via mekanismer som ikke er direkte koblet til arterioskleroseutvikling og apolipoprotein E i mus.

Konstruksjon av gode musemodeller for aneurismeutvikling er vanskelig pga. store fysiologiske og anatomiske forskjeller mellom mus og menneske. Hvorvidt resultatene er overførbare til menneske er derfor fortsatt ukjent.

Nyttig undersøkelse ved levermetastaser

Positronemisjonstomografi (PET) før leverreseksjon øker overlevelsen hos pasienter med spredning fra kreft i tykktarmen (Ann Surg 2004; 240: 438 – 50). Det viser en undersøkelse av nesten 100 pasienter som ble fulgt i gjennomsnitt 30 måneder etter operasjonen.

Beregnet 5-årsoverlevelse var nesten 60 %, mot 30 % i tidligere studier uten PET. Forundersøkelsen gir en bedre kartlegging av spredningens utbredelse. Dermed unngår kirurgene å operere pasienter med ukjente metastaser og som har bedre nytte av andre typer behandling.

Tsjernobyl-ulykken

Barn som vokste opp i nærheten av Tsjernobyl under kjernekraftulykken i 1986 har ikke nedsatt kognitiv funksjon eller oftere atferdsforstyrrelser enn andre (Am J Epidemiol 2004; 160: 453 – 9). Slik konkluderer israelske forskere som har undersøkt mer enn 1 600 barn.

Barna flyttet fra ulike områder av Russland til Israel etter ulykken. Forfatterne fant imidlertid en mulig høyere forekomst av hyperaktivitet og nedsatt konsentrasjonsevne hos barn der moren ble eksponert under graviditeten.

Behandling av brystkreft med god prognose

Tamoksifen har vært tilgjengelig for brystkreftpasienter i lang tid. En reanalyse av to tidlige studier viser at behandlingen har effekt over 15 år hos kvinner med østrogenreseptorpositive svulster som ikke hadde spredning til lymfeknuter (Lancet 2004; 364: 858 – 68).

Gruppen som fikk tamoksifen hadde færre tilbakefall og lavere dødelighet enn de som ikke hadde fått denne behandlingen. I studien som sammenliknet tamoksifen alene med kombinasjonsbehandling (tamoksifen og cytostatika), var det også færre tilbakefall i den siste gruppen, men ikke signifikant lavere dødelighet. Eldre kvinner så ikke ut til å ha effekt av tilleggsbehandling med cytostatika.

Forfatterne av en lederartikkel diskuterer funnene i forhold til nyere behandlingsalternativer ved brystkreft (Lancet 2004; 364: 820 – 1). De fremhever betydningen av langtidsstudier som gir informasjon om sikkerhet. Samtidig mener de at det er viktig med individuell vurdering, særlig i forhold til eldre pasienter.

Litt alkohol mot demens?

En befolkningsstudie fra Finland viser sammenheng mellom alkoholkonsum i yngre alder og utvikling av demens senere i livet (BMJ 2004; 329: 539 – 42).

1 000 finske kvinner og menn som hadde blitt spurt om alkoholvaner i 1970-årene, ble undersøkt med tanke på utvikling av kognitiv svikt og demens i 1998.

Deltakere som ikke hadde drukket alkohol og de som drakk regelmessig i 1970-årene hadde dobbelt så høy risiko for kognitiv svikt i 1998 i forhold til gruppen som drakk alkohol av og til. Deltakere som var bærere av apolipoprotein e4-allelet hadde høyere risiko for demensutvikling ved høyt alkoholkonsum sammenliknet med ikke-bærere.

Gule stafylokokker i sykehus

De fleste sykehusinfeksjoner skyldes bakterier fra pasientene selv. Gule stafylokokker er blant de vanligste. Disse finnes ofte i øvre luftveier hos ellers friske personer.

I Nederland har flere sykehus gått sammen om en masseundersøkelse av pasienter som skulle legges inn på sykehus (Lancet 2004; 364: 703 – 5). Blant 14 000 deltakere fant forskerne gule stafylokokker i nesen hos en firedel. Disse hadde signifikant høyere risiko for å utvikle bakteriemi i løpet av oppholdet (1,2 % versus 0,4 %). Derimot var det markert mindre risiko for at pasienten døde av sepsis dersom vedkommende hadde testet positivt.

Det er mange mulige forklaringer på en slik sammenheng, hvorav én er at bærerstatusen gir et bedre immunforsvar.

Operasjon øker livskvaliteten hos døve

En spørreundersøkelse fra Danmark viser at døve voksne som får et cochlea-implantat opplever at livet blir bedre (Ugeskr Læger 2004; 166: 2894 – 8).

Blant 34 spurte svarte 20 at de trengte mindre hjelp i hverdagen. De fleste følte at de fungerte bedre sammen med venner og familie, og at de var i bedre humør enn før operasjonen. Mange av de spurte mente at de fungerte bedre i arbeid, og flere hadde tatt ny jobb eller ulønnede arbeidsoppgaver.

Ikke sammenheng mellom non-Hodgkins lymfom og antidepressiver

Forekomsten av non-Hodgkins lymfom har økt sterkt de siste tiårene, men fremdeles er lite kjent om etiologien. Studier har vist at kostens innhold av fett, protein, frukt og grønnsaker samt bruk av alkohol og røyking bare er svakt eller inkonsistent forbundet med sykdommen. Et par eksperimentelle og en epidemiologisk studie har tidligere antydnet en sammenheng mellom bruk av antidepressiver og non-Hodgkins lymfom. I en studie fra Ontario, Canada har man nå undersøkt en slik eventuell sammenheng (Am J Epidemiol 2004; 160: 566 – 75).

638 tilfeller med non-Hodgkins lymfom ble identifisert via det lokale krefregisteret og ble sammenliknet med drøyt 1 900 kontrollpersoner. Det ble ikke påvist noen sammenheng mellom antidepressiver og non-Hodgkins lymfom.

Fisk og fødselsvekt

I en islandsk studie er sammenhengen mellom inntak av fisk og fiskeolje i svangerskapet og barnas fødselsvekt undersøkt (Am J Epidemiol 2004 160: 460 – 5).

Om lag 500 friske normalvektige kvinner i alderen 20 – 40 år ble spurt om inntak av slike produkter ved hjelp av et validert spørreskjema. Resultatene ble så sammenliknet med barnas fødselsvekt.

Barn født av kvinner som hadde det *laveste* inntak av fiskeprodukter (laveste kvartil), hadde lavere vekt, var kortere og hadde mindre hodeomkrets ved fødsel enn barn født av kvinner som hadde spist mer fisk. Dette funnet stemmer med tidligere undersøkelser. Mer overraskende var det at også barn født av mødre med det *høyeste* forbruk av fiskeprodukter (høyeste kvartil) var kortere og hadde mindre hodeomkrets enn kvinner med mindre forbruk.

Forfatterne konkluderer med at et moderat forbruk av fiskeprodukter er gunstig under svangerskap.

Publisert: 7. oktober 2004. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 20. februar 2026.